

Seerota Rabbii (S.W) keessaa-seera rakkoon, dhibeenâ€™ namoota qabuu

Description

Addunyaan tuni akkanumatti uumamte tan dagatamte osoo hin taâ€™in seera ittiin bulmaataa qabdi. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa addunyaa tana keessa seerota Isaa hin jijjiramne kaaâ€™e jira. Namni seerota kanniin beekke itti bulee, rakkoo fi adabbii hangana hin jedhamne keessaa baha. Namni kana dide immoo rakkoo fi adabbii cimaaf of saaxila. Dhibeen koronaa yeroo ammaa addunyaa haguuge kuni seera Rabbii oltaâ€™aa kan hordofuudha. Sababni isaas, vaayrasini kuni wanta lubbuu qabu waan taâ€™eef Rabbiitu isa uume, seera Isaatiif masakama. Kanaafu, mee harâ€™a madda sirrii irraa seera kana haa barannu.

Seerri kuni Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa namoota sababa badii isaaniitiin balleessu guutuu isaan balleessuun dura qormaatan, waraanan, rakkoon, balaa adda addaatin isaan walâ€™aana. Akka araarama kadhachuun, tawbachuu fi gadi of qabuun Isatti warwaatan, wanta itti ajaje akka hordofanii fi wanta dhoowwe irraa akka fagaataniif, rakkoo fi balaa adda addaatin isaan qaba.

Hiyyummaan, waraanaa fi rakkoolee adda addaatin isaan qoruun kuni isaan dammaqsuuf, akeekachiisuuf, yaadachisuu fi gorsuufi. Yommuu hiyyummaan, waraanan fi rakkoolee adda addaatin isaan qoru, Haalli isin keessa jirtan badaadha. Kanaafu dammaqaa, gara Gooftaa keessanii deebiâ€™aa• jechuun isaanitti beeksiisa, isaan akeekachisa. Yoo isaan beeksisaa fi akeekachisa kana hubachuun gara Rabbii deebiâ€™anii fi of fooyyessan, wanta isaanitti buuse isaan irraa kaasa, adabbii fi balleessuun wali galaa isaanitti hin buâ€™u.

Taâ€™uu baannan, Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa balaa fi rakkoolee isaanitti buuse kana isaan irraa kaasee yeroo muraasaaf isaan dhiisa. Ergasii tasa adabbii cimaa wali galaa isaan qaba. Seera kana jechi Rabbii oltaâ€™aa ni agarsiisa:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ
يَضُرَّعُونَ﴾ ٩٤ ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّىٰ عَفَوْا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ
عِبَادَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ ٩٥

Gara magaalaa tokkootu nabiyyii hin ergine, akka isaan gadi of qabaniif jiraattota ishii baâ€™asaaâ€™i fi darraaâ€™in kan qabnu yoo taâ€™e malee. Ergasii, hanga baayâ€™atanii, Rakkoo fi mijaaâ€™inni (badhaadhinni) abbooti keenya tuqee jiraâ€™ jedhanitti iddoo hamtuu toltuu bakka buufne. Ergasii osoo isaan hin beekin tasa isaan qabne.â€™ Suuratu Al-Aâ€™araaf

7:94-95

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala ummattoota darban keessaa ummata shirkii fi badii keessatti daangaa darbanitti nabiyyi ergee. Ergasii yoo isaan isa kijibsiisan, akka gadi of qabanii fi gara Isaatti deebiâ€™man rakkoon, hiyyummaa fi dhibeen isaan qabe.

Baâ€™asaaâ€™iâ€™ beela, hiyyummaa, dhiphinna jireenyaa, waraana

Darraaâ€™iâ€™ immoo dhibee, rakkoo cimaa, qabeenya fi lubbuu irratti wantoota miidhaa fidan hunda. Kaayyoon beelan, hiyyummaan, waraanan, dhibee fi kan kana fakkaataniin isaan qabu keessa jiru, akka of gadi qabanii Isa kadhataniif Gooftaa isaanii isaan yaadachiisuuf.[\[1\]](#)

â€™akka isaan gadi of qabaniifâ€™ kana jechuun akka Gooftaa isaaniitiif gadi jedhaniif, kufrii fi badii isaanii irraa buqqaâ€™uun gara Isaatti deebiâ€™maniif, Isatti warwaataniif hiyyummaan, dhibee fi rakkoolee adda addaatin isaan qabne.

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa akka namoonni gadi of qabaniif rakkoon, hiyyummaa fi dhibeen isaan qabe. Garuu isaan wanta isaan irraa barbaade tokkollee hin hojjanne. Kana jechuun Isaaf gadi hin jenne, hin tawbanne, Isatti hin warwaanne (duâ€™aayi hin goone). Yeroon rakkoo, beelaa, hiyyummaa fi dhibee hanga ture turee erga darbe booda isaan qoruuf: **â€™iddoo hamtuu toltuu bakka buufne.â€™**

Kana jechuun haala isaanitti jijjirre, rakkoo irraa gara qananiif fi mijaaâ€™innaatti, dhibee irraa gara fayyaatti, hiyyummaa irraa gara durummaatti jijjirre.[\[2\]](#) Ummanni kuni lakkoofsan ni baayâ€™atan, qabeenya isaanii ni baayâ€™ate.

Rakkoon isaanirraa deemee qananiin erga isaaniif dhufee booda ni jedhan:

â€™Rakkoo fi mijaaâ€™inni (badhaadhinni) abbooti keenya tuqee jiraâ€™ kana jechuun kuni aadaa adeemsifamuudha. Namoota darbanii fi boodarra dhufan keessa jira. Yeroo garii mijaaâ€™inna keessa taâ€™u, yeroo biraa immoo rakkoo keessa taâ€™u. Yeroo garii gadda keessa taâ€™u, yeroo biraa immoo gammachuu keessa taâ€™u. Kuni wanta uumamaan deddeebiâ€™uudha. Kana duuba kaayyoon biraa hin jiru.â€™ Jedhan. Namoonni kunniin rakkoo fi badhaadhinni yaadachisuuf, gorsaa fi suuta suutan qabuuf akka taâ€™e itti hin yaanne.[\[3\]](#)

Hanga wanta isaaniif kennameetti garmalee gammadanii fi addunyaan duraan caalaa isaan gammachiistu taatutti, **â€™osoo isaan hin beekin tasa isaan qabne.â€™** Kana jechuun osoo isaan tasgabbii fi nageenya keessa jiranuu tasa adabbiin isaan qabne. Akka adabamanii fi badan sammuu isaanii keessa hin qaxxaamuru, wanta Rabbiin isaaniif kenne irratti dandeetti akka qaban, isaan akka hin bannee fi hin deemne taâ€™uu yaadan. Sadarkaa gadi aanaa kufrii fi badii gurguddaa hojjachuu keessatti waan lixaniif adabbii isaan balleessun isaan qabe. Seera Rabbii kana ilaalchise ammas suuratu Al-Anâ€™aam keessatti ni arganna:

دُرُّ أَرْسَلْنَا إِلَى أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ
 يُوقِنُونَ ﴿٤٢﴾ فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ
 الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ
 كُلَّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٤﴾
 دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾

â€œ(42)-Dhugumatti gara ummattoota siin duraatti [Ergamtoota] erginee jirra. Akka isaan gadi of qabaniif hiyyummaa fi dhukkubaan isaan qabne. (43)-Kanaafu, yeroo adabbiin Keenya isaanitti dhufe maaliif gadi of hin qabnee? Garuu qalbiin isaanii ni gogde, sheyxaannis waan hojjataa turan isaaniiif miidhagse. (44)-Wanta ittiin gorfamaa turan yommuu dagatan, balbaloota wanta [gaarii] hunda isaanitti banne. Yeroo isaan wanta isaaniiif kennametti gammadan, tasa isaan qabne. Isaan yoosu abdii murattoota taâ€™TMan. (45)-Kanaafu, boodden namoota zulmii (miidhaa, cunqursaa) hojjatanii ni murame. Faaruun hundi kan Gooftaa aalamaati.â€• Suuratu Al-Anâ€™TMaam: 42-45

Yaa Rasuula! Siin dura ummattoota darbanitti Ergamtoota gara Rabbiitti isaan waaman erginee jirra. Garuu isaan ni kijibsiisan. Kanaafu, akka Gooftaa isaaniiitiif gadi jedhan, of gadi qabanii fi tawbataniif qabeenya isaanii keessatti rakkoo fi hiyyummaan isaan qorre (qormaanne). Qaama isaanii immoo dhibee fi laalaan isaan qorre.[4] Wanta isaanitti buâ€™TMee akka isaan irraa kaasuf gadi of qabuun yoo Rabbiin kadhatanii ergasii isaan irraa kaase, rakkoo fi dhibeen kuni isaaniiif yaadachisaa fi gorsa taâ€™TMa. Gooftaa isaanii isaan yaadachisa, adabbii Isaa guddaa isaan balleessu irraa isaan akeekachisa.

â€œKanaafu, yeroo adabbiin Keenya isaanitti dhufe maaliif gadi of hin qabnee?â€• kana jechuun yommuu kanaan (hiyyummaan, rakkoo fi dhibeen) isaan qorru, maaliif Nuuf gadi of qabnee? hin warwaannee? â€œGaruu qalbiin isaanii ni gogde, sheyxaannis waan hojjataa turan isaaniiif miidhagse.â€• Garuu qalbiin isaanii waan gogdeef gadi of hin qabne, hin tawbanne, Gooftaa isaanii araarama hin kadhanne. Sheyxaanni shirkii fi badii adda addaa hojjataa turan isaaniiif miidhagse. Ammas, sheyxaanni rakkoo, hiyyumma fi dhibee irraa wanti isaanitti buâ€™TMe sababa badii hojjataniitin akka hin taane isaaniti miidhagse. Akkasumas, wanti isaanitti buâ€™TMe, jijjirama yeroo haala uumamaatin argamu malee homaayyu akka hin taane isaanitti bareechise. Rakkooleen kunniin wanta dhufanii darbaniidha, kana duuba kaayyon biraa hin jiru jechuun isaanitti miidhagse.[5]

â€œWanta ittiin gorfamaa turan yommuu dagatan, balbaloota wanta [gaarii] hundaa isaanitti banne.â€•

Rakkoo, hiyyummaa fi dhibee irraa wanta ittiin gorfaman, akkasumas, wanta Ergamtoonni Gooftaa

isaanii ykn namoonni Ergamtoota hordofan (daaâ€™iwwan) yaadachisaa fi gorsaa turan yommuu dagatan, **â€™balbaloota wanta [gaarii] hunda isaanitti banne.â€™** Kana jechuun jireenya addunyaa keessatti rizqii (qabeenya, qananii adda addaa) isaaniif balâ€™isne, faayda jireenya addunyaa irraa wanta nafseen isaanii barbaaddu karaa ittiin argatan isaaniif laaffisne.[\[6\]](#)

Jecha gabaaban: *Yommuu isaan ajajoota Rabbiitti buluu didanii irraa garagalan, suuta suutaan isaan qabuuf balbaloota rizqii isaanitti banne, rakkoo mijaaâ€™innatti, dhibee fayyaatti jijjirreef.*

â€™Yeroo isaan wanta isaaniif kennametti gammadan, tasa isaan qabne.â€™

Yeroma isaan qananii isaaniif kenname kanatti of tuulanii fi ittiin of dinqisiifatan, tasa adabbiin isaan qabne. Isaan yoosu wanta gaarii hunda irraa abdii kutan. Osoo isaan itti hin yaadin, gaflaa fi tasgabbii keessa osoo jiranu qabamuun adabbii keessaa hundarra cimaa kan taâ€™eedha.[\[7\]](#)

Namoonni kunniin qananii jireenya addunyaa irraa wanta isaaniif kennameen of tuulan, daangaa darban. Kanaafu, Rabbiin adabbii isaan balleessun tasa isaan qabe. Isaan yoosu warra abdii muratan, gaabban, adabbii Rabbii irraa wanta isaan eegu hojjachuu kan hin dandeenye taâ€™anii calâ€™isan.[\[8\]](#)

Hasan Al-Basri ni jedha: **â€™Nama Rabbiin rizqii kenneefii ergasii Rabbiin isa qoraa akka hin jirretti yaade, dhugumatti inni beekumsa hin qabu. Akkasumas, namni rizqii xiqqoo qabaatee, Rabbiin gara isaa kan hin milâ€™anne godhee yaade, dhugumatti inni beekumsa hin qabu.â€™**[\[9\]](#)

â€™Kanaafu, boodden namoota zulmii (miidhaa, cunqursaa) hojjatanii ni murame.â€™ Namoonni kunniin Rabbiitti kafaranii fi Ergamtoota Isaa kijibiisaa waan turaniif hundeen isaanii ni buqqaâ€™e, lafarraa ni haxaawaman. Isaan irraa eenyullee duubatti hin hafne.

Namoota zaalimtoota dachii keessa badii hojjachu fi babalâ€™isuun wiirtuu taâ€™an lafarraa balleessuu fi haxaawun, qananii guddaa faaruu fi galata guddaa barbaachisuudha.[\[10\]](#) Kanaafu, **â€™Faaruun hundi kan Gooftaa aalamaatiâ€™**

Guduunfaa

â€™Seerri Rabbii uumamtoota Isaa keessatti gadi dhaabbataadha.

â€™Yommuu rakkoon, hiyyummaan, beelli, hoongen, dhibeen, waraanni fi kkf namatti buâ€™an, **wanti namoota irraa eeggamu:** Rabbii oltaâ€™aaf gadi of qabuu, badii isaanii amanun tawbachuu, araarama kadhachuu fi Isaaf ajajamuudha. Aayaata armaan olii keessatti kana ni hubanna.

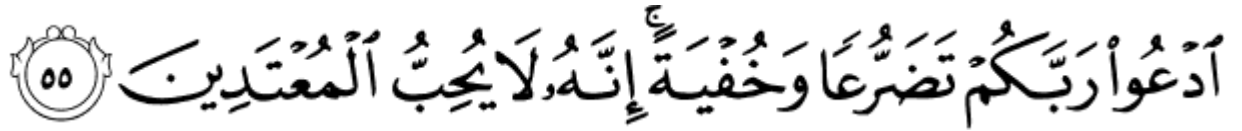
â€™Namoonni wanta isaan irraa barbaadamu kana yoo hojjatan, rakkoon isaan irraa kaâ€™a, adabbii guddaa jalaa nagaha bahu. Garuu kana gochuu yoo didan, tooftaan isaanitti baafama. **Tooftaan kunis:** rakkoo fi dhibee isaan irraa kaasun qananii fi fayyaa isaaniif kennuudha. Yoo isaan qananii fi fayyaa kana keessatti Rabbiif galata galchuu didanii badii isaanii itti fufan, guyyaa tokko tasa osoo isaan hin beekin adabbii isaan balleessuun isaan qaba. San booda addunyaa tana irraa haxaawamanii badu. Addunyaa tana irraa haa badanii malee Guyyaa Qiyaamaa kaafamun adabbii hundarra guddaaf saaxilamu.

â€™Dhibeen koronaa addunyaa hunda waliin gahaa jiru kunis tarii seera kana hojii irra oolchuf taâ€™uu dandaâ€™a. Kanaafu, namni dammaquun gara Rabbii deebiâ€™u, tawbachuu, Isaaf of gadi qabuu, ajajamuu fi itti warwachuu (duâ€™aayi baayâ€™isuu) qaba.

â€™Namoonni baayâ€™een yommuu rakkoon adda addaa fi dhibeen isaanitti buâ€™ee ergasii qananii

fi fayyaan isaaniif dhufu, ÆKuni aadaa deddeebiÆ™uudhaÆ• jedhu. Rakkoo fi qananii keessa Rabbii oltaÆ™aa irraa gorsi, akeekachisni, yaadachisni fi suuta suutan qabuun akka jiru hin hubatan.

ÆDhibeen koronaa kuni akka kaÆ™uuf bakka tokkotti dhufnee duÆ™aayi goonaÆ• jechuun dhibeen caalatti akka babalÆ™atu waan taasisuuf, namni wanta aalimmanii fi ogeeyyin fayyaa jedhan haa caqasu. DuÆ™aayi jamaÆ™aan gochuun dirqamaa miti. Inumaa kan jaallatamu duÆ™aayi addatti fi dhoksaan kan godhamudha.

ÆGooftaa keessan gadi of qabuu fi dhoksaan kadhaa. Dhugumatti, Inni daangaa darbitoota hin jaallatu.Æ• Suuratu Al-AÆ™araaf 7:55

Kitaabban wabii:

- [1] [MaÆ™aariju Tafakkuri wa daqaaÆ™iqu tadabburi](#)-5/457
- [2] [Tafsiir Ibn Kasiir](#)-4/63
- [3] [Tafsiiru SaÆ™dii](#)-336
- [4] [Tafsiiru Muyassar](#)-132
- [5] [MaÆ™aariju](#) 5/459
- [6] [Madda olii](#)
- [7] [Tafsiiru Muyassar](#)-132, [Tafsiiru SaÆ™dii](#)-285
- [8] [MaÆ™aariju Tafakkuri](#)-5/460
- [9] [Tafsiiru Ibn Kasiir](#) 3/536, [Tafsiir Ibn Kathiir English Translation](#)-3/348
- [10] [MaÆ™aariju Tafakkuri](#)-5/460-461

Date Created

March 28, 2020

Author

admin